

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

LIKEVAIHTORAJA PAKKAUSTEN TUOTTAJAVASTUUSSA

Jätelain 6 luvussa määriteltyä tuottajavastuuta eli vastuuta jätehuollon järjestämisestä ei 48 § 2 momentin mukaan sovelleta pakkausten tuottajiin, joiden liikevaihto on vähemmän kuin 1 000 000 euroa. Tuottajavastuuvolliset yritykset, joiden liikevaihto on yli 1 000 000 euroa, vastaavat siten myös pienempien tuottajien markkinoille saattamien pakkausten jätehuollon järjestämisen kustannuksista. EU:n jätedirektiivin 8 a artiklan 1 kohdan d alakohdassa edellytetään, että on varmistettava tuotteiden tuottajien tasapuolinen kohtelu riippumatta niiden alkuperästä tai koosta. Kannatamme vahvasti tämän kilpailua vääristävän 48 § 2 momentin poistamista jätelaista. Jätelain 48 § 2 momentin poistamisen kannalla oli myös EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa pohtinut työryhmä, jonka mietinnössä korostettiin tarvetta edistää tuottajien tasapuolista kohtelua tuottajan koosta riippumatta. Liikevaihtorajan poistaminen pakkausten tuottajavastuusta olisi myös

tasapuolista suhteessa muihin tuottajavastuualoihin, sillä vastaavaa poikkeusta ei ole säädetty muille tuottajavastuujärjestelmille.

Jätelain 48 § 2 momentin poistamisella edistetään kaikkien tuottajien osallistumista jätteeksi päätyneiden tuotteiden jätehuollosta aiheutuviin kustannuksiin. Edellä mainitun lisäksi tulee ottaa huomioon Euroopan unionin pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun direktiivin 6 a artikla, jossa määritellään kierrätystavoitteiden saavuttamista koskevat laskentasäännöt. Laskentasääntöjen mukaan jäsenvaltioiden on laskettava tietyinä kalenterivuonna syntyneen ja kierrätetyn pakkausjätteen paino. Direktiivin mukaan jäsenvaltiossa voidaan katsoa syntyvän pakkausjätettä saman verran kuin pakkauksia saatetaan samana vuonna markkinoille kyseisessä jäsenvaltiossa. EU-direktiivissä ei ole poikkeuksia markkinoille saatettujen pakkausten rekisteröinnissä yrityksen koon perusteella. Suomen käytäntö kierrätysastelaskennassa onkin siksi hyvin poikkeuksellinen, eikä poikkeus tuottajavastuuseen liikevaihtorajan perusteella tue direktiivissä määriteltyä laskentakäytäntöä.

ETÄKAUPPA JA ETÄALUSTAT

Ehdotetun jätelain 48 § muutoksen myötä tuottajavastuu koskee myös etäkaupalla suoraan käyttäjille myytäviä tuotteita. Tämä on merkittävä parannus verrattuna nykyiseen jätelainsäädäntöön ja siksi kannatamme muutosta. Jätelain muutosehdotus ei kuitenkaan sisällä toissijaista tuottajavastuuelvoitetta kansainvälisille verkkoalustoille (esimerkiksi Alibaba ja Amazon). Toissijainen tuottajavastuuelvoite on tarpeen tilanteissa, joissa alustojen kautta suoraan kuluttajille tuotteita myyvät yritykset eivät hoida tuottajavastuuelvoitteitaan Suomessa. Näillä globaaleilla verkkokauppa-alustoina toimivilla yrityksillä on miljardien liikevaihto, joten niillä on taloudelliset resurssit seurata alustalla tapahtuvaa kaupankäyntiä ja vaatia myyjiä noudattamaan kansallista ympäristölainsäädäntöä kohdemaissa. Kansainväliset verkkoalustat mahdollistavat tuotteiden myymisen etäkaupalla kuluttajille ja siksi kansainväliset alustayhtiöt tulee osaltaan velvoittaa toissijaiseen tuottajavastuuseen. Tilanne on Suomessa toimiville yrityksille vaikea, ja toissijaisen tuottajavastuun puuttuminen on omiaan heikentämään Suomessa vastuullisesti toimivien yritysten kilpailukykyä ja johtaa kilpailun vääristymiseen.

KILPAILUN ESTEET PURETTAVA

Lähes kaikki Euroopan maat, Saksa etujoukoissa, ovat avanneet tuottajavastuun alaisen jätehuollon järjestämisen ja kehittämisen kilpailulle. Parhaimmillaan tällä on saavutettu jopa 50 % säästö tuottajien jätehuoltokustannuksissa. Tuottajien maksamat kierrätysmaksut siirtyvät tuotteiden hintoihin ja lopuksi kuluttajien maksettavaksi. Jätelain muutosehdotus ei sisällä konkreettisia keinoja markkinan avaamiseen ja vapaaseen kilpailuun. Kilpailun puuttuminen tuo väistämättä tehottomuutta ja järjestelmän maksajiksi joutuvat kansalaiset tietämättään. Jätelainsäädäntöön (esimerkiksi jätelain 65 §) tulee lisätä määräykset lakisäateisen nk. clearing house -järjestelmän perustamisesta. Clearing house -järjestelmä mahdollistaa uusien toimijoiden markkinoille pääsyn ja edistää tervettä ja avointa kilpailua. Hyviä esimerkkejä toimivista clearing house -järjestelmistä löytyy Saksasta ja muista Keski-Euroopan maista. Terve ja avoin kilpailu on tärkeää, jotta jätehuolto

voidaan järjestää kustannustehokkaasti. Clearing house -järjestelmän avulla tuottajat ja tuottajayhteisöt veloitetaan osallistumaan käytöstä poistettujen tuotteiden jätehuoltoon markkinaosuksiensa mukaisesti. Euroopan komission teettämässä tuottajavastuuselityksessä vuodelta 2014 todetaan, että tuottajayhteisöjen välinen kilpailu johtaa lähestulkoon aina tarpeeseen koordinoita niiden keskinäistä toimintaa clearing house -järjestelmän kautta. Selvityksessä clearing house -järjestelmä määritellään riippumattomaksi kolmannen tahon operoimaksi keskusorganisaatioksi, joka säätelee kilpailuja markkinoita. Clearing house -järjestelmä on tarpeen, jotta saavutetaan EU:n kilpailulainsäädännön mukainen avoimesti toimiva markkina ja varmistetaan että kustannukset jakautuvat tasapuolisesti kilpailua vääristämättä.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

-

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

JÄTELAIN MUUTOSEHDOTUS EI NOSTA SUOMEA EUROOPAN KIERTOTALOUDEN KÄRKIMÄIDEN JOUKKOON

Pakkausjätteen osalta ehdotettu lainsäädäntö pyrkii lisäämään pakkausten tuottajien vastuuta jätehuollon järjestämisestä ja kustannuksista. Valitettavasti näkemyksemme on, että ehdotettuihin muutoksiin sisältyvät konkreettiset toimenpiteet pakkausten jätehuollon kehittämiseksi ovat riittämättömiä. Muutosten pääpaino on jätteen keräämisen ja kuljettamisen järjestämisessä. Tämä ei yksin riitä takaamaan kiertotalouden toteutumista ja kehittymistä. Aiempaa enemmän tulee ottaa huomioon myös kerätyn ja kierrätetyn materiaalin laadun varmistaminen ja parantaminen. Esimerkiksi saksalaisessa lainsäädännössä otetaan huomioon myös millä tavalla tuote on kierrätetty – käytetäänkö kierrätetty raaka-aine samanarvoiseen tuotteeseen vai onko kyseessä ns. downcycling. Downcyclingissä arvokas tuote muutetaan vähemmän arvokkaaksi materiaaliksi tai siitä otetaan talteen materiaaleja, joita voidaan hyödyntää toisessa tarkoituksessa. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että keräysjärjestelmä tuottaa riittävän materiaalivolyymin, jotta jätteen kierrätys- ja käsittelylaitosten investoinnit voidaan toteuttaa Suomessa. Kierrätyksen todellista tasoa paremmin kuvaavien ja tukevien erilliskeräystavoitteiden, esimerkiksi kilogrammaa asukasta kohden vuodessa, asettaminen tuottajavastuun alaisille pakkausmateriaaleille olisi perusteltua, ja näin onkin toimittu esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromun osalta. Suomen keräysmäärät laahaavat selvästi perässä kierrätyksen huippumaista esimerkiksi Saksasta ja Itävallasta. Lakimuutosta voi luonnehtia ambitiotasoltaan korkeintaan keskinkertaiseksi ja se ei sellaisenaan riitä nostamaan Suomea Euroopan kiertotalouden kärkimaiden joukkoon. Innovaatiot ja investoinnit esimerkiksi uusiin

teknologioihin ja käsittelyprosesseihin jäävät tekemättä, kun iso osa jätemateriaalista jää keräämättä erilliskeräyksessä ja ohjautuu sen sijaan edelleen jätteen massapolttoon.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Wiik Camilla
Griffin Refineries Oy